

D ô v o d y:

Proti rozsudku vrchného soudu podal obžalovaný zmätočnú sťažnosť preto, že jeho vina bola ustálená, že čin bol kvalifikovaný podľa § 2 úžerového zákona, hoci úžerové výhody podľa zistených skutočností neboly vraj vyhradené zmenkou, konečne preto, že § 92 tr. z. nebol použitý.

Vrchný súd kvalifikoval činy obžalovaného za dva prečiny úžery podľa §§ 1 a 2 zák. XXV:1883. Kvalifikáciu podľa § 2 cit. zákona odôvodnil vrchný súd len tým, že obžalovaný od poškodených dlžníkov dával podpisovať zmenky, ktoré potom prolongoval, a zmenky — zrejme staré — nevrátil, nové zmenky vystavoval na pôvodné sumy, tedy výhody úžerové si dal vyhradiť zmenkami bez toho, že by bol srážal zaplatené už čiastky.

Kvalifikácia podľa § 2 cit. zákona je však daná len vtedy, keď je zmenka daná práve ku zastreniu úžerovej výhody, nie však príkladom vtedy, keď úroky sa platia vedľa zmenky. Zo zistení vrchného soudu nie je jasné, na aké sumy byly vystavené zmenky, či zistené úžerové výhody byly zahrnuté do zmenečných sum na zmenkách označených, alebo zmenky byly vystavené na tie sumy, ktoré obžalovaný kreditoval, a úžerové úroky byly platené mimo zmeniek. Z tej skutočnosti, že obžalovaný pri prolongáciach nevrátil staré zmenky, ešte neplynie, že zakryl úžerové výhody zmenkami, lebo nebolo zistené, že obžalovaný vedľa nových zmeniek uplatňoval aj staré (prolongované), aby takto vynútil od dlžníkov úžerové výhody. Ponevác vrchný súd nehľadel na také skutočnosti, na ktorých závisí použitie zákona, bolo treba pokračovať podľa § 35, odst. 1 por. nov.

Čís. 5226.

Usnesení vydané při hlavním přelíčení před sborovým soudem, kterým se soud prohlásil nepřislušným, trestní řízení zastavil a věc postoupil politické správě k příslušnému řízení, jest i výrokem, že skutek, tvořící základ obžaloby, není trestným činem náležejícím před soud, a je svou podstatou výrokem zprošťujícím; je proti němu přípustna zmáteční stížnost.

Poměr § 197 tr. zák. k § 13 odst. 2 zák. z 19. července 1921, čís. 267 sb. z. a n.

(Rozh. ze dne 20. února 1935, Zm I 700/33.)

Nejvyšší soud uznal jako soud zrušovací po ústním líčení o zmáteční stížnosti státního zastupitelství do usnesení krajského soudu trestního v Praze ze dne 19. května 1933, jímž se v trestní věci proti K. M. a K. P. pro zločin podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. z. soud prohlásil nepřislušným, trestní řízení zastavil a věc postoupil politické správě prvě stolice v Praze k příslušnému řízení, takto právem: Zmateční stížnosti se vyhovuje, napadené usnesení, jež je svým obsahem rozsudkem, se zrušuje a věc se vrací soudu prvni stolice k novému projednání a rozhodnutí.

Z d ů v o d ů :

Obžalovaným K. M. a K. P. bylo podle žalobní formule obžalovacího spisu za vinu kladeno, »že v roce 1931 v P. ve vzájemném srozumění lstivým jednáním a předstíráním uvedli úředníky ministerstva sociální péče v omyl, kterýmž stát na svém majetku škodu 2.000 Kč i 20.000 Kč převyšující trpěti měl, a že tak spáchali zločin podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. z.« V důvodech obžalovacího spisu bylo uvedeno v podstatě toto: »Podle ustanovení § 3 zák. ze dne 19. července 1921, č. 267 sb. z. a n., o státním příspěvku k podpoře nezaměstnaných je státní příspěvek příplatkem k podpoře v nezaměstnanosti vyplácené odborovou organizací; obě složky podpory, organizační i státní, mají býti (odborovou organizací) vypláceny současně, a stát je tedy povinen svou kvotou přispívatí teprve tehdy, když odborová organizace skutečně vyplatila podporu ze svých prostředků (podporu organizace). V praxi výplata podpory děje se tak, že odborová organizace vyplatí ze svých peněz jak organizační příspěvek, tak i současně kvotu, kterou má platiti stát, předloží ministerstvu sociální péče průkaz o tom, že výplata se stala, a na základě toho ministerstvo vyplatí odborové organizaci kvotu na stát připadající. Takové podpory vyplácel i »Průmyslový svaz dělnictva textilního v Čsl. republice v Praze«, který však dal svým místním skupinám pokyn, aby nezaměstnaným členům, uplatňujícím nárok na podporu v nezaměstnanosti, vyplácel pouze státní příspěvek bez podpory organizační. Jak bylo zjištěno, skutečně se tak dělo v okresích a-ském, v-ském a p-ském. Vzpor tomu předkládal svaz ministerstvu sociální péče výkazy, podepsané ve smyslu § 13 svaz. stanov předsedkyní K. P. a tajemníkem K. M., za účelem refundace státního příspěvku, v nichž uvedeno, jakoby byla vyplacena celá podpora v nezaměstnanosti, tedy i organizační příspěvek, ačkoli tento vyplácel nebyl. Svaz žádal ministerstvo soc. péče za refundaci státního příspěvku pro P. částkou 16.824 Kč, pro V. částkou 37.449 Kč, pro A. částkou 16.824 Kč. Částky tyto byly mu jako zálohy na státní příspěvek vyplaceny, stát však škody neutrpěl, ježto ministerstvo bude si moci zálohy ty odečísti od dále docházejících vyúčtování. K. P. i K. M., popírajíce podvodný úmysl, uvádějí, že členové svazu dobrovolně, aby ulehčili finanční tísní svazu, k výzvě tohoto poshověli s výplatou organizační složky podpory. Poněvadž však obvinění předkládali ministerstvu soc. péče výkazy, o kterých jim bylo známo, že neodpovídají skutečnosti, pokud se týče vypláčení příspěvku organizačního, je tu důvodné podezření, že svým lstivým jednáním a předstíráním uvedli úředníky zmíněného ministerstva v omyl, aby stát vyplácením složky podpory v nezaměstnanosti v případech, kdy k tomu nebyl povinen, utrpěl škodu 20.000 Kč převyšující.«

V protokole o hlavním líčení o této obžalobě je zaznamenáno, že po vyvolání věci bylo konstatováno, že k hlavnímu líčení se dostavil obžalovaný M., že obžalovaná P. se nedostavila a že doručení obsílky této obžalované není vykázáno, dále zaznamenáno, že obhájce obžalovaných učinil ihned návrh na odročení hlavního líčení, a pak ihned po těchto záznamech uvedeno: »Vzhledem k tomu, že předseda má pochybnost, zdali je soud k projednání této záležitosti příslušný, odebral se senát ku poradě a po skončení (porady) prohlásil předseda usnesení, že soud se

prohlašuje za nepříslušna k projednání této záležitosti vzhledem k ustanovení § 13, odst. 2 zák. ze dne 19. července 1921, čís. 267 sb. z. a n., a řízení se zastavuje, a přednesl důvody tohoto usnesení obsažené v písemném vyhotovení.« Podle písemného vyhotovení tohoto usnesení zní enunciát usnesení takto: »Soud prohlašuje se k rozsouzení této trestní věci nepříslušným, trestní řízení zastavuje a postupuje věc politické správě první stolice v Praze k příslušnému jednání«.

Zmateční stížnost státním zastupitelstvím do tohoto usnesení podaná uplatňuje číselně důvody zmatečnosti podle § 281, č. 3, 6 a 9 a) tr. ř.

Podle § 280 tr. ř. lze užití opravného prostředku zmateční stížnosti proti rozsudkům sborových soudů první stolice. Trestní řád neobsahuje definice rozsudku, zejména rozsudku sborového soudu první stolice, avšak obsahuje různá ustanovení — jsou to zejména ustanovení §§ 257, 259, 260 a 261, — z nichž vysvítá, že rozumí rozsudkem sborového soudu první stolice rozhodnutí tohoto soudu, jímž se ukončuje hlavní líčení vyřízením obžaloby, a to buď výrokem zprošťujícím (§ 259 tr. ř.) nebo výrokem odsuzujícím (§ 260 tr. ř.) nebo výrokem, jímž sborový soud první stolice se prohlašuje za nepříslušna proto, že shledal, že jde o zločin nebo přečin náležející před soud porotní (§ 261 tr. ř.). Napadeným usnesením bylo ukončeno hlavní líčení vyřízením obžaloby, a to vyřízením, uzavírajícím v sobě výrok, že skutek tvořící základ obžaloby není trestným činem náležejícím před soud, tedy vyřízením, jež je svou podstatou výrokem zprošťujícím (§ 259, č. 2 tr. ř.). Podle toho dlužno napadené usnesení pokládati za rozsudek sborového soudu první stolice. Skutečnost, že hlavní líčení nebylo provedeno podle předpisů trestního řádu, a skutečnost, že rozhodnutí, o něž tu jde, se nestalo ve formě rozsudku; nemohou podle toho, co bylo uvedeno o podstatě rozsudku sborového soudu první stolice, na tom nic měniti, když napadeným usnesením bylo zahájené hlavní líčení ukončeno a usnesení to je svým obsahem, jenž je vedle posléze zmíněné skutečnosti jediné rozhodným pro posouzení, zda tu jde o rozsudek či nikoli, ve skutečnosti rozsudkem sborového soudu první stolice. Za tohoto stavu věci dlužno souhlasiti s názorem, státním zastupitelstvím ve zmateční stížnosti hájeným, že lze proti uvedenému, nalézacím soudem za usnesení označenému rozhodnutí užití opravného prostředku zmateční stížnosti.

Napadené usnesení trpí zmatkem podle § 281, č. 9 a) tr. ř. stížností mu vytýkaným. Jak bylo již poznamenáno, uzavírá toto usnesení v sobě výrok, že skutek tvořící předmět obžaloby, není trestným činem, náležejícím před soud. Tímto výrokem bylo však zákona nesprávně použito.

Nalézací soud dovolává se na odůvodněnou svého rozhodnutí neprávem ustanovení § 13, odst. 2 zák. ze dne 19. července 1921, čís. 267 sb. z. a n., podle něhož odpovídají členové výboru, určení podle stanov odborové organizace k hospodaření státním příspěvkem, osobně za přesné zachovávání všech ustanovení tohoto zákona, a podle něhož každé jimi zaviněné přestupování nebo nedbání tohoto zákona trestá politická správa první stolice pokutou až do výše 1.000 Kč nebo v případě nedobytnosti vězením až do 3 měsíců. Tímto ustanovením nebylo nic změněno na ustanoveních trestního zákona. Ani znění ani smysl tohoto usta-

novení zákona neposkytují opory pro právní názor, že přestoupení nebo nedbání citovaného zákona z roku 1921, zaviněné zmíněnými členy výboru odborové organizace, tvoří pouze správní přestupek i tenkrát, když toto přestoupení nebo nedbání posléze uvedeného zákona vykazuje zároveň všechny náležitosti skutkové podstaty trestného činu náležejícího před soud. V souzeném případě nekladla obžaloba obžalovaným za vinu pouhé přestoupení nebo nedbání ustanovení zmíněného zákona z roku 1921, neshledávala zejména, což dlužno vzhledem k obsahu důvodů napadeného usnesení zdůrazniti, trestný skutek obžalovaných v tom, že zavinili, že jmenovaná odborová organizace vyplácela nezaměstnaným členům v některých okresech státní příspěvek k podpoře nezaměstnaných, aniž jim současně vyplatila též podporu v nezaměstnanosti, již jim měla podle svých stanov a pravidel poskytnouti, nýbrž kladla obžalovaným, jak již bylo uvedeno, za vinu skutek záležející v tom, že uvedli ve vzájemném srozumění lstivým jednáním a předstíráním, a to předkládáním výkazů nesprávného obsahu, o nichž se bylo zmíněno, úředníky ministerstva soc. péče v omyl, kterýmž měl stát utrpěti na svém majetku škodu 20.000 Kč převyšující. Tento obžalobou obžalovaným za vinu kladený skutek vykazuje však všechny náležitosti skutkové podstaty zločinu podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. z., tedy trestného činu náležejícího před soud.

Z odstavce rozhodovacích důvodů počínajícího slovy: »Dle citovaných ustanovení vychází . . .« vysvítá, že nalézací soud dospěl též k závěru, že státu nebyla v tomto případě způsobena žádná škoda. Tu stačí uvést, že se ke skutkové podstatě zločinu podvodu podle §§ 197, 200, 203 tr. z. a k podvodu podle § 197 tr. z. vůbec skutečné způsobení škody nevyhledává.

Z téhož odstavce rozhodovacích důvodů podává se dále, že nalézací soud zaujal též stanovisko, že státu nemohla býti skutkem obžalovaným za vinu kladeným vůbec způsobena majetková škoda. Napadené usnesení spočívá však i v tomto směru na právním omylu; neboť předpoklad, z něhož nalézací soud v tomto směru vychází, t. j., že nezaměstnaným členům odborové organizace, jež má podle svých stanov svým členům poskytovat podporu v nezaměstnanosti, přísluší nárok na státní příspěvek k této podpoře i v případech, v nichž jim odborová organizace tuto podporu, již má ze svých vlastních prostředků poskytovat, nevyplácí, je právně mylný. Nalézací soud dovolává se na odůvodněnou tohoto svého předpokladu ustanovení §§ 2, 3, 4, č. 7 a 13, odst. 2 zák. ze dne 19. července 1921, čís. 267 sb. z. a n., leč neprávem. Ustanovení § 4, č. 7 tohoto zákona, jež praví, že odborová organizace je povinna podrobiti se státnímu dohledu ministerstva sociální péče, prováděnému spolu s ministerstvem financí, na hospodaření státním příspěvkem, a ustanovení § 13, odstavec 2 téhož zákona, jehož obsah byl již uveden, nemají podle svého obsahu pro posouzení otázky zde v úvahu přicházející vůbec žádného významu. Z ustanovení § 2 téhož zákona: »Nárok na státní příspěvek k podpoře nezaměstnaných mají členové odborové organizace zaměstnanců, která podle svých stanov a pravidel poskytuje členům podporu v nezaměstnanosti« ve spojení s ustanovením 1. odstavce § 3 téhož zákona, podle něhož je státní příspěvek připlátkem k podpoře v nezaměstnanosti vyplácené odborovou organizací a podle něhož

odborová organizace státní příspěvek vyplácí nezaměstnaným na účet státní pokladny s o u č a s n ě s podporou v nezaměstnanosti, vysvítá však zcela jasně, že nezaměstnaným členům odborové organizace, jež má podle svých stanov a pravidel poskytovat podporu v nezaměstnanosti, vzchází nárok na státní příspěvek k této podpoře jedině v případech, v nichž jim odborová organizace podporu v nezaměstnanosti, t. j. složku podpory, již má sama ze svých prostředků poskytovat, skutečně vyplácí. Jinak snaží se napadené usnesení pouze dovoditi, že nalézací soud byl oprávněn, ba i povinen zkoumati a řešiti otázku, zda je příslušným k rozsouzení této trestní věci či nikoli. Z toho, co uvedeno, plyne, že napadené usnesení je stíženo hmotněprávním zmatkem podle § 281, č. 9 a) tr. ř. stížností uplatňovaným. Vzhledem k tomu bylo zmateční stížnosti vyhověti a napadené usnesení jako zmatečné zrušiti, aniž bylo třeba obírat se též formálními důvody zmatečnosti, jichž stížnost se dovolává.

Čís. 5227.

Čin byl spáchán v tiskopise podle § 39, čís. 2 zák. na ochr. rep. pouze tehdy, když byl tiskopis rozšiřován.

Účelem rozšiřování podle § 8 zák. čl. XIV:1914 je, aby se o obsahu tiskoviny dozvěděl větší počet osob předem neurčených; tento požadavek chybí, má-li tiskovina zůstatí v úzkém kruhu zájemců.

(Rozh. ze dne 20. února 1935, Zm IV 382/34.)

Nejvyšší soud v trestní věci proti M. B. a spol., obžalovaným z přečinu podle § 24, č. 3 tisk. zák. a j., na základě veřejného líčení následkem zmateční stížnosti obžalovaného M. B. a jeho obhájce, jakož i obžalovaného M. R. vynesl rozsudek, jímž z úřední povinnosti z důvodu zmatku podle § 385, č. 1 a) tr. ř. zrušil rozsudky obou nižších soudů v celém rozsahu a obžalované M. B. a M. R. na základě § 326, č. 1 tr. p. zprostil obžaloby. Zmateční stížnosti poukázal na toto rozhodnutí.

Z d ů v o d ů :

Nejvyšší soud, přezkoumávaje tuto trestní věc, se přesvědčil, že se tu vyskytuje důvod zmatku podle § 385, č. 1a) tr. ř., jehož je dbáti z úřední povinnosti ve smyslu posl. odst. cit. paragrafu, poněvadž zmatek byl v neprospěch obžalovaných.

Obžalovaní byli uznáni vinnými jednak přečinem podle § 24, č. 3 zák. čl. XIV:1914, jednak přečinem podle § 14, č. 5 zák. na ochr. rep. Přečinu podle § 24, odst. 3 zák. čl. XIV:1914 dopustili se prý obžalovaní tím, že podepsali navzájem svým jménem dvě tiskoviny označené jako předplatní lístek »Pravdy mládeže« a čísla 5292 a 5293, z nichž každý jednu podržel pro sebe, na nichž však nebylo označeno ani jméno vlastníka tiskárny, ani místo tisku. V tomto činu obžalovaných nelze shledati přečin podle § 24, č. 3 tisk. zákona, neboť schází tu jedna náležitost skutkové podstaty, totiž rozšiřování ve smyslu cit. zákona.